

11 MAY 2017

4th International Conference on
Geographical Sciences
Shiraz, Iran

عنوان: جغرافیا
شیراز
بیست و یکم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

نقش عوامل توپوگرافی در تصادفات جاده‌ای مسیر اردبیل - آستارا

ویدا ایرانی

دانشگاه آزاد واحد اردبیل / tvsa90@gmail.com

چکیده

بدون شک عوامل راه و وضعیت هندسی و فنی آن به عنوان ارکان مهم ترافیک نقش اساسی در وقوع تصادفات به عهده دارند. شناسایی و بررسی مناطق و عوامل خطر تأثیر به سزایی در ارتقای ایمنی جاده و کاهش حوادث ترافیکی مسیر دارد. هدف این تحقیق تحلیل و ارزیابی عوامل طبیعی موثر در تصادفات و شناسایی نقاط حادثه خیز و ارائه راهکارهای اصلاحی می‌باشد. روش تحقیق نیز از نوع توصیفی - تحلیلی است که در کنار آن از پرسشنامه و بررسی های میدانی جهت تکمیل کار استفاده شده است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که میان توپوگرافی ویژه منطقه و تصادفات ارتباط منطقی وجود دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد، از نقطه نظر زمانی و تأثیر عوامل توپوگرافی مسیر مزبور به دو قسمت مجزا تقسیم می‌شود که هر دو قسمت از لحاظ شرایط حاکم کاملاً با یکدیگر تفاوت دارند.

واژه های کلیدی

تصادفات جاده‌ای، توپوگرافی، حوادث ترافیکی.

مقدمه

امروزه یکی از مهمترین عوامل مرگ و میر در اکثر کشورها مخصوصاً کشور ما تصادفات جاده‌ای می‌باشد که درصد بالایی را به خود اختصاص داده است. امروزه منابع انسانی در هر کشوری از بالاترین درجات اولویت و اهمیت برخوردارند و همه ساله جهان با برنامه ریزی های علمی و دقیق توانسته است از توانایی‌های بالقوه منابع انسانی بهتر از پیش بهره گیرد. اطلاعات موجود حاکی از آن است که در کشورهای در حال توسعه مانند ایران، هزینه تصادفات چند درصد از اغلب کشورها نیز بالاتر است. با توجه به این مطلب می‌توان دریافت که چه منابع هنگفتی در تصادفات جاده ای صرف شده و از بین می‌رود. بطوری که خسارت های مالی تصادفات جاده ای در ایران سالانه بالغ بر ۴ میلیارد دلار است. (پیوندی، ۱۳۸۴: ۲۷۷)

حمل و نقل جاده ای جزئی لاینفک و در اغلب کشورها ستون فقرات تمامی شبکه های حمل و نقل است و حوادث رانندگی از جمله معضلات در حمل و نقل جاده ای محسوب می‌شود. روند افزایش تعداد تصادفات به گونه ای است که وجود بحران را در این سامانه به ذهن می‌کشاند.

بررسی آمار منتشر شده از سوی سازمان پزشکی قانونی ایران، تعداد کشته ها در اثر حوادث جاده‌ای در کل کشور از ۱۰۵۴۵ نفر در سال ۱۳۷۳ به ۲۷۷۴۶ نفر در سال ۱۳۸۴ را اعلام می‌دارد؛ یعنی در

مدت ۱۰ سال آمار کشته ها بیش از ۲/۵ برابر شده است. کدلینگ (۱۹۷۴) در مطالعه‌ی خود به این نتیجه رسیدند که در روزهای برفی میزان تصادفات منجر به فوت تا دو برابر افزایش می‌یابد. همچنین پالوتیکف (۱۹۹۱) با بررسی تأثیر آب و هوا در تصادفات جاده ای باران را به عنوان یک متغیر آب و هوایی مهم در بروز تصادفات جاده‌ای معرفی می‌کند. از طرفی صلاحی (۱۳۷۹) در بررسی پدیده‌های مورفونیک تهدید کننده‌ی جاده‌ی ارتباطی اردبیل - آستارا به عوامل ژئومورفیکی مؤثر در بروز حرکات توده ای اشاره داشته است و عواملی چون شیب زیاد، ترکیب مکانیکی خاک و از بین رفتن پوشش گیاهی را در بروز حرکات توده ای در این جاده مؤثر دانسته است. و کرمی (۱۳۸۹) نقش عوامل اقلیمی در بروز حوادث جاده ای در محور فیروز کوه با استفاده از مورد بررسی قرار گرفته است که در آن رابطه ی بین توزیع تصادفات و پدیده های اقلیمی از جمله بارش برف و باران و یخبندان و مه مورد بررسی قرار گرفته است. و نیز حبیبی نوخندان و همکاران (۱۳۸۴) برای اولین بار در جاده‌ی هراز - فیروز کوه به توزیع زمانی و مکانی یخبندان پرداخته و به این نتیجه رسیده که شیب جاده نقش زیادی در بروز تصادفات جاده‌ای دارد.

بنابراین با توجه به اینکه راه ارتباطی اردبیل - آستارا یکی از مسیرهای پر تردد و شریانهای ارتباطی مهم شمال غرب کشور می‌باشد که مطالعه و تحقیق درمورد آن بسیار اندک صورت گرفته، لذا ضروری است با شناسایی عوامل دخیل در حوادث این مسیر و با بکارگیری اصولی و درست برخی تمهیدات و طرح ها در جاده و با مساعدت و همکاری عوامل راهداری، جمعیت هلال احمر و نیروی پلیس، میزان این حوادث دلخراش را به حداقل ممکن رساند.

تاریخچه ایجاد مسیر اردبیل - آستارا

مسیر اردبیل - آستارا از دیرباز محل ارتباط مردم منطقه شمال غرب کشور با خطه‌ی سرسبز کنار دریای خزر بوده است. مردم از گذشته های بسیار دور از این مسیر صرفاً برای تجارت و تهیه مایحتاج ضروری زندگی استفاده می‌کردند. مسیر یادشده در گذشته به صورت امروزی نبود. مارسل بازن در پایان نامه دکترای خود در سال ۵۵ - ۱۳۵۴ در معرفی قوم طالش از این جاده مسافرت هایی انجام داده و مسیر را جاده ای باریک و خاکی معرفی می‌کند، با پوشش جنگلی و درختان فراوان که البته با شکل امروزی مسیر کاملاً متفاوت بوده است. عبور و مرور در گذشته های دور خصوصاً در